

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

246424

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐ
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Multicultural Leadership of Public School Principals in the Three
Southern Border Provinces

ผู้วิจัย

ผศ.ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไป ประจำปีงบประมาณ 2551

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐ

ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Multicultural Leadership of Public School Principals in the Three
Southern Border Provinces

ผู้วิจัย

ผศ.ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประเภททั่วไป ประจำปีงบประมาณ 2551

บทคัดย่อ

246424

งานวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษาดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยที่มีต่อพหุวัฒนธรรมนิยม และพหุวัฒนธรรมศึกษา รวมถึงปัญหาที่ยากลำบากเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวทางการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม และศึกษาภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม ของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐในการบริหารจัดการสถานศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา (15 คน) และมัธยมศึกษา (15 คน) ของรัฐที่ปฏิบัติหน้าที่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งได้แก่ จังหวัด ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส รวมจำนวน 30 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เอกสารที่เกี่ยวข้องและตัวผู้วิจัยเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการสร้างทฤษฎีจากข้อมูล และใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบเปรียบเทียบ ความเหมือนและแตกต่างของข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

1. มุมมองของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับ การรับรู้และพื้นฐานต่างๆ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นสามมุมมองหลักๆ คือ 1) แบบแคบ 2) แบบกว้าง และ 3) แบบไม่แน่ใจ กล่าวคือ 1) แบบแคบซึ่งเป็นเสียงส่วนใหญ่มองว่าพหุวัฒนธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับ วัฒนธรรมและศาสนา 2) แบบกว้างซึ่งเป็นเสียงส่วนน้อยมองว่าพหุวัฒนธรรมไม่ได้จำกัดแค่เรื่องศาสนา และวัฒนธรรม แต่ยังรวมถึงมิติต่างๆ ทางสังคมที่แตกต่างกัน 3) แบบไม่แน่ใจซึ่งเป็นส่วนน้อยมองว่า ตนเองไม่มีความแน่ใจและไม่มั่นใจว่าพหุวัฒนธรรมคืออะไร ส่วนพหุวัฒนธรรมศึกษาในมุมมองของ ผู้บริหารสถานศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นคือการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับ 1) ความ ต้องการของบุคคลในชุมชน 2) วิถีชีวิตและโอกาส 3) เป้าหมาย 4) กระบวนการ และ 5) บริบท
2. ปัญหาที่ยากลำบากต่อการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม 1) การสร้างความ เข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรม 2) การเผชิญสถานการณ์ความไม่สงบ 3) การพัฒนา คุณภาพผู้เรียน 4) การสร้างความน่าเชื่อถือต่อสังคม 5) ปัญหาของครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 6) การขาดการสนับสนุนจากผู้มีส่วนได้เสีย
3. ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐได้แก่ 1) การสร้าง ความตระหนักและความอ่อนไหวต่อพหุวัฒนธรรมศึกษา 2) การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของ พื้นที่ 3) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำงานกับภาคีทุกภาค ส่วน และ 5) การพัฒนาวิชาชีพของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา

Abstract

246424

This qualitative case study aimed to examine 1) perspectives of public school principals in the three Southern border provinces of Thailand towards multiculturalism and multicultural education, 2) principals' dilemmas in school management based on multicultural education and 3) principals' multicultural leadership in school management. Key informants were 30 public school principals (15 from primary schools and 15 from secondary schools) in Southern border provinces including Pattani, Yala, and Narathiwat. A purposeful selection was employed to select sites and participants for the study. Research instruments were a semi-interview protocol, related documents and the researcher as a key instrument. Data were analyzed by using grounded theory techniques as well as constant comparative technique. The findings were as follows:

1. Perspectives of public school principals significantly varied based on perceptions and backgrounds. The study revealed that they had three main perspectives (narrow, broad, and unsure) on multiculturalism. Those who had narrow perspectives reflected that multiculturalism was mainly about cultural and religious issues and those who had broad perspectives thought that multiculturalism were not only cultural and religious issues but also other different social dimensions. The unsure principals reflected that they were not sure what multiculturalism was. Principals described multicultural education as educational management processes in accordance with people's needs, ways of life and opportunities, goals, and contexts of the region.

2. Principals' dilemmas towards educational management based on multicultural education in the area included 1) building correct understanding about religion and culture, 2) coping with unrest, 3) promoting learners' quality development, 4) building reliable institution for society, 5) encountering teachers and educational personnel problems, and 6) lacking stakeholders' support.

3. Despite public school principals faced with intensive dilemmas, they showed different leadership styles included 1) building an awareness and sensitivity towards multicultural education, 2) providing educational management based on contexts of the area, 3) building community relations, 4) promoting participation with related alliances, and 5) developing their professions, teachers, and educational personnel.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ดีเพราะผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐทั้งในส่วนของประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ขอขอบคุณนักศึกษาปริญญาโทสาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยและประสานงานต่างๆ จนโครงการวิจัยประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสามท่านซึ่งได้แก่ รศ.ดร.คณิตา นิจจรัลกุล ผศ.ดร. สุวลัย มหากันธา และ ผศ.ดร. อัจฉรา สัปพันธ์ ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์พิจารณาและตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อนๆ น้องๆ คณะศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่เป็นกำลังใจในการทำวิจัยดังกล่าว และที่ขาดเสียมิได้คือ คุณวชิราภรณ์ สังข์ทอง ผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนและให้กำลังใจจนงานวิจัยดังกล่าวเสร็จสิ้นสมบูรณ์ สุดท้ายขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีที่ได้ให้การสนับสนุนทุนการทำวิจัยประเภททุนวิจัยทั่วไปให้กับผู้วิจัย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(4)
สารบัญ	(5)
รายการตาราง	(6)
รายการภาพประกอบ	(7)
บทที่	
1 บทนำ	9
ปัญหาและความสำคัญของปัญหา	9
วัตถุประสงค์การวิจัย	12
คำถามการวิจัย	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
นิยามศัพท์เฉพาะ	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
แนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมนิยม	15
แนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมศึกษา	16
ความสำคัญของพหุวัฒนธรรมศึกษา	18
เป้าหมายของพหุวัฒนธรรมศึกษา	20
มิติและรูปแบบของพหุวัฒนธรรมศึกษา	22
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ	27
ความหมายของผู้นำ	27
ความหมายของภาวะผู้นำ	27
ความสำคัญของภาวะผู้นำ	29
ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรม	29
บริบทการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	35
แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาที่ยากลำบากในการจัดการศึกษา	36
ปัญหาที่ยากลำบากในการจัดการศึกษาใน	37
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
3 ระเบียบวิธีในการวิจัย	46
กรอบแนวคิดในการวิจัย	47
การออกแบบงานวิจัย	48

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง บทที่	หน้า
เครื่องมือวิจัย	48
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	49
การรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	52
การสร้างที่น่าเชื่อถือของการวิจัย	54
4 มุมมองของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวกับ พหุวัฒนธรรมนิยมและพหุวัฒนธรรมศึกษา	55
5 ปัญหาที่ยากลำบากของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐเกี่ยวกับการบริหารจัดการ สถานศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษา	61
6 ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐในการบริหารจัดการ สถานศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	73
7 การอภิปรายผล	86
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	104
บรรณานุกรม	106
ภาคผนวก	
ก แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย	117
ข ตัวอย่างบทสัมภาษณ์	120
ค รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย	131

รายการตาราง

ตาราง		หน้า
1	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสังกัดโรงเรียนของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	49
2	เปรียบเทียบมุมมองเกี่ยวกับมิติของพหุวัฒนธรรมศึกษาของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐกับมุมมองของ Banks (1997)	89

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	47
2 มุมมองของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐที่มีต่อพหุวัฒนธรรมศึกษา	57
3 ปัญหาที่ยากลำบากของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐในการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมศึกษา	61
4 ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	74